

Kardynał Stefan Wyszyński Prymas Tysiąclecia i Ewangelizator, red. M. Kowalczyk, Cz. Parzyszek, Biblioteka Instytutu Teologii Apostolstwa, t. 12, wyd. UKSW, Warszawa 2012, ss. 419.

Opracowane w recenzowanej publikacji zagadnienia wiążą się z pięćdziesiątą rocznicą inauguracji Soboru Watykańskiego II, w którym Prymas Tysiąclecia nie tylko osobiście uczestniczył, ale przyczynił się także w wydatny sposób do przeżywania Soboru w Polsce, a Polski na Soborze. Świadczą o tym czuwania soborowe z Maryją Jasnogórką, opisane przez o. Jerzego Tomzińskiego OSPPE, najstarszego paulińskiego mnicha i jedyne w Polsce żyjącego uczestnika Soboru Watykańskiego II, który 24 listopada 2012 r. obchodził swoje 94. urodziny oraz konferencje po zakończeniu poszczególnych sesji soborowych, wygłaszane przez kard. Wyszyńskiego podczas rekolekcji wielkopostnych w Kościele św. Anny w Warszawie dla młodzieży i różnych grup zawodowych, zwłaszcza nauczycieli i lekarzy. Działalność Prymasa Tysiąclecia odnosi się także do treści obrad XIII Zwyczajnego Synodu Biskupów, którego tematyka koncentrowała się wokół nowej ewangelizacji dla przekazu wiary. W „Roku wiary”, który przeżywamy warto przypominać najważniejsze wydarzenia z życia i działalności Stefana Kard. Wyszyńskiego, co jest ważne również w związku z postępującym procesem beatyfikacyjnym i potrzebą modlitwy o jego rychłą beatyfikację. Książka, pod redakcją naukową ks. dr hab. prof. UKSW Mariana Kowalczyka SAC, kierownika

katery Teologii Pozytywnej UKSW i dyrektora Instytutu Teologii Apostolstwa oraz ks. dr hab. prof. UKSW Czesława Parzyszka SAC, kierownika katedry Hagiografii UKSW i wicedyrektora tegoż instytutu, doskonale wpisuje się w naszkicowaną pokrótce problematykę. Publikacja składa się z trzech części pod wymownymi tytułami: *Osoba i zamysł ewangelizacyjny Prymasa Tysiąclecia* (cz. I); *Uaktywnienie ewangelizacji wobec zagrożeń wiary* (cz. II) oraz *Maryjna droga ewangelizacji* (cz. III).

Ukazując w pierwszej części osobę i zamysł ewangelizacyjny Prymasa Tysiąclecia, rozpoczęto od artykułu o. dr Gabriela Jana Bartoszewskiego OFM Cap, który – jako wicepostulator w procesie beatyfikacyjnym – znakomicie zaprezentował osobę i świętość Sługi Bożego Stefana Kardynała Wyszyńskiego, Prymasa Polski. O. Bartoszewski najpierw ukazał zwięźle rozwój świętości Stefana Wyszyńskiego od najmłodszych lat; następnie skoncentrował się na okresie więziennym i heroicznych cnotach; wreszcie dłużej zatrzymał się na ostatnich dniach życia i sławie świętości wielkiego Prymasa Polski. Wybitną duchowość i nieustraszoną Prymasa Stefana Wyszyńskiego z okresu internowania, w świetle *Zapisków więziennych*, prezentuje także kolejny artykuł, autorstwa ks. prof. Eugeniusza Weron, teologa duchowości i współpracownika Kardynała w Prymasowskim Instytucie Życia wewnętrznego. Pani dr Jolanta Ewartowska, wicekanclerz UKSW i członkini zespołu redakcyjnego *Communio*, kompetentnie prezentuje *Ojcostwo Boga w teologicznej myśli Kardynała Stefana Wyszyńskiego*, natomiast znawca życia i dzieła Prymasa, ks. prof. Jerzy Lewandowski, kierownik sekcji teologii dogmatycznej Wydziału Teologicznego UKSW, koncentruje się na *teologii Eucharystii Kardynała Stefana Wyszyńskiego w aspekcie urzeczywistnienia komunii z Bogiem*. W ten sam nurt tematyczny wpisuje się artykuł ks. dr hab. prof. KUL Mirosława Kowalczyka, pt.: *Teologia narodu Prymasa Stefana Wyszyńskiego* oraz ks. dr Andrzeja Pelca SAC, pt.: *Prymasa Tysiąclecia duchowość pracy ludzkiej*. Artykuły te charakteryzuje teoretyczno-doktrynalny aspekt życia i dzieła Prymasa oraz precyzyjna analiza wzmiankowanych zagadnień. Pierwszą część publikacji wieńczy artykuł ks. Czesława Parzyszka SAC, *Kardynał Stefan Wyszyński i jego relacje z Pallotynami*, którego dopełnieniem są Kazania i przemówienia Prymasa Tysiąclecia do pallotynów, których wybór i przygotowanie do druku zawdzięczamy ks. Marianowi Kowalczykowi SAC.

Drugą część książki rozpoczyna artykuł mojego autorstwa, ukazujący pasterską troskę Prymasa Tysiąclecia o kształtowanie prawego sumienia człowieka i narodu. Jako redaktor naczelny i przewodniczący Rady Naukowej polskiej wersji Międzynarodowego Przeglądu Teologicznego *Communio*, pragnąłem przez ten artykuł złożyć hołd wielkiemu kardynałowi, którego śmiała decyzja przyczyniła się do zaistnienia na ziemiach polskich tego zasłużonego periodyku. Mając na uwadze uaktywnienie ewangelizacji wobec zagrożeń wiary, ks. dr Alfred Dyr SAC (liturgista i sekretarz redakcji *Communio*) podejmuje tematykę: *Posłannictwo kapłana w Ludzie Bożym w ujęciu Stefana Kardynała Wyszyńskiego*, natomiast ks. Czesław Parzyszek omawia zagadnienie: *Prymas Wyszyński wobec wspólnot zakonnych*. Ks. prof. UKSW dr hab. Marian Kowalczyk, należący m.in. do Rady Naukowej *Communio*, prezentuje *Formy apostołskiej aktywności świeckich w prymasowskim posługiwaniu Stefana Kardynała Wyszyńskiego*. Godne uwagi uwrażliwienie w zasadniczej kwestii artykułu ks. Kowalczyka na przenikliwość Prymasa Tysiąclecia w recepcji obrad i dokumentów Soboru Watykańskiego II, który – jak wiemy – apostołstwu świeckich poświęcił specjalny dekret. W kolejnych dwóch artykułach jawi się nam *Małżeństwo i Rodzina w urzeczywistnieniu programu Wielkiej Nowenny przed Tysiącleciem Chrztu Polski według inspiracji Kardynała Stefana Wyszyńskiego* (artykuł ks. profesora Adama Skreczko z Wydziału Studiów nad Rodziną UKSW) oraz *Godność i posłannictwo ewangelizacyjne kobiety w nauczaniu Stefana Kardynała Wyszyńskiego* (artykuł p. mgr lic. Barbary Dawidowskiej, doktorantki Instytutu Teologii Apostolstwa).

Książd dr Wojciech Osiał, jako katechetyk, profesjonalnie ukazuje cechy głosiciela Słowa Bożego w nauczaniu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, podkreślając zwłaszcza aktualność prymasowskiego nauczania dla katechezy dzisiaj, zaś kolejny doktorant Instytutu Teologii Apostolstwa, p. mgr lic. Krzysztof Dzimiński, jako katecheta młodzieży szkolnej, chrześcijańską opcję fundamentalną jako podstawę we właściwym kształtowaniu młodzieży w nauczaniu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Drugą część recenzowanego dzieła zbiorowego wieńczy artykuł ks. dr Zenon Hanasa SAC, adiunkta Instytutu Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa UKSW i wiceprowincjała prowincji Chrystusa Króla Stowarzyszenia Apo-

stolstwa Katolickiego, pt.: *Redaktorska i publicystyczna działalność kard. Stefana Wyszyńskiego*.

Trzecia część publikacji została poświęcona Maryjnej drodze Prymasa Tysiąclecia, którego dewizą biskupią było znane powszechnie zawołanie: *Per Mariam soli Deo*. O. mgr lic. Stanisław Piętka OFM Conv, gwardian Niepokalanowa, które było jednym z ulubionych miejsc Kardynała, ukazuje najpierw Prymasa Tysiąclecia jako apostoła Niepokalanej. Rektor Wyższego Seminarium Duchownego księży pallotynów w Ołtarzewie ks. dr Tomasz Skibiński SAC wskazuje na apostolskie znaczenie Ślubów Jasnogórskich Narodu Polskiego w kontekście historycznym, zaś ks. mgr lic. Grzegorz Marczuk SAC, prefekt alumnów tegoż seminarium, prezentuje temat: *Kardynał Wyszyński – Ten, który złożył los Polski w ręce Maryi*. Zaangażowanie Prymasa Tysiąclecia i biskupów polskich na rzecz uroczystego ogłoszenia przez Pawła VI Najświętszej Maryi Panny *Matką Kościoła* oraz teologiczną wymowę tego tytułu, na podstawie źródeł i literatury przedmiotu, omawia ks. Marian Kowalczyk SAC. Dopelnieniem jego wywodów są implikacje ewangelizacyjno-pastoralne tytułu *Maryja, Matka Kościoła*, zaprezentowane przez ks. dr Janusza Łuczaka SAC, radcy pallotyńskiej Prowincji Zwiastowania Pańskiego, który swoją drogę powołania odkrył w ongiś niezwykle prężnym Ruchu Pomocników Maryi, Matki Kościoła. Prezentując *apostolski wymiar Milenijnego Aktu oddania w niewolę miłości za wolność Kościoła w Polsce i świecie*, ks. dr Kazimierz Czulak SAC, były rektor pallotyńskiego seminarium pracujący aktualnie w Meksyku, odwołuje się nie tylko do dokumentów źródłowych i artykułów, ale także do osobistych przeżyć związanych z tym wielkim dla Kościoła w Polsce wydarzeniem. Osobiste przeżycia towarzyszą także kustoszowi jednego z sanktuariów Maryjnych diecezji toruńskiej (dawniej chełmińskiej), ks. prałatowi, dr Gerardowi Gromowskiemu, którego artykuł nosi znamienny tytuł: *Prymas Tysiąclecia i koronacje Wizerunków Maryi w polskich sanktuariach*. Dwa ostatnie artykuły napisali doktoranci Instytutu Teologii Apostolstwa, p. mgr Karolina Gołaszewska: *Maryja jako ikona kobiety w zaangażowaniu ewangelizacyjnym Stefana Kardynała Wyszyńskiego* oraz ks. mgr lic. Ireneusz Kamionka: *Osobisty charakter maryjny w postudze ewangelizacyjnej dla kościoła Sługi Bożego Stefana Kardynała Wyszyńskiego*. Publikację wieńczą, zasygnalizowane już we wstępie recenzji, wspomnienia

byłego przeora częstochowskiego sanktuarium i generała zakonu paulinów, a także inicjatora odprawiania Apelu Jasnogórskiego, o. Jerzego Tomzimskiego, pt. *Czuwania soborowe z Maryją Jasnogórką*, które opublikował w periodyku „*Studia Claromontana*” 2(1981), s. 20-22. Trzeba przyznać, że zagadnienia tego bardziej wiarygodnie nie mógł przedstawić nikt inny, jak tylko ten, który słusznie nazywany jest legendą Jasnej Góry.

Biorąc pod uwagę wartości merytoryczne i formalne zaprezentowanych w powyższej recenzji artykułów, niezaprzeczalne kompetencje ich autorów, a także aktualność tematyki, pozwalającej się pochylić nad obfitym i wszechstronnym dziedzictwem sługi Bożego Stefana Kardynała Wyszyńskiego, Prymasa Polski, ze zupełnym przekonaniem orzekam, że prezentowana publikacja spełnia wymogi stawiane artykułom teologicznym, obejmującym kilka traktatów tej dziedziny wiedzy. Na podkreślenie zasługują implikacje ewangelizacyjno-apostolskie wszystkich artykułów, dzięki którym publikacje można z satysfakcją polecić jako lekturę na Rok wiary, która według papieża Benedykta XVI jest jakby otworzeniem okna na Boga, okazującym każdemu bez wyjątku człowiekowi swoją darmową miłość, czyli zbawczą łaskę. Doskonałym wzorem obdarowania pełnią łaski była wiara Maryi, która wyznawała Boga życiem, a nie ideą, i dlatego – jak mocno podkreślał i do ostatniej chwili życia poświadczal Prymas Tysiąclecia – Maryja, zwłaszcza ta ukazana w wizerunku jasnogórskim, jest żywą ikoną wiary, spełnionej w Trójjedynym Bogu.

Ks. Paweł Góralczyk SAC